

FOREDRAG PÅ TRETEN OM DEN POLITISKE SITUASJONEN.

Om tre måneder skal vi avgjøre hvilke krefter som skal styre Norge de neste fire årene.

Arbeiderpartiet kan legge fram et sterkt politisk regnskap for de årene som har gått. Vi har lagt fram et arbeidsprogram som sier klart hva vi vil gjøre. I Regjeringens Langtidsprogram er våre planer enda mer konkretisert.

2.

Vi står overfor en verdensøkonomi som er i ulage. Det truer vår sosiale trygghet. Det er ingen selvfølge at vi kan opprettholde full sysselsetting i årene som kommer. I slike tider trenger vi mer enn noengang en regjering som er handlekraftig, som viser ansvar for hele fellesskapet.

Det velgerne har som alternativ til Arbeiderpartiet er en Høyre-regjering med støtte i Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, eller en samarbeidsregjering mellom disse partiene. En slik regjering kan ikke bli handlekraftig. Det har vi ytterligere fått bekreftet da Regjeringens Langtidsprogram ble behandlet i Stortinget i forrige uke.

Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet avga en ordrik fellesmerknad til regjeringens program. Aftenposten skrev fredag: "Borgerlig samstemmighet i Stortinget. Alternativ foreligger." Men for at dette skulle være riktig måtte fellesmerknaden ha skissert en helhetlig borgerlig politikk i en konkret og forpliktende form. Det er ikke tilfellet.

De borgerlige fellesmerknadene gir få nye svar og økt uklarhet. Dette dreier seg ikke om noe program, men om en felles ønskeliste. Nøkkelen i de felles fraksjonsmerknadene ligger i selve innledningen. Den forplikter de tre partiene til å gå inn i drøftinger om en regjeringsdannelse dersom valgresultatet skulle gi grunnlag for

det. Mer enn dette får ikke velgerne vite! I klartekst betyr det at det er like mye eller like lite å holde seg til som før denne innstilling så dagens lys. Kort sagt: Vi vet ikke hvilken regjering vi kan få. Vi vet ikke hvilken politikk den vil føre. Det eneste vi vet er at den ikke kan føre den politikk den bebuder.

Regjeringen har for sin del lagt opp til en nøktern analyse og til en nøye budsjettering i langtidsbudsjettet. Da langtidsprogrammet ble presentert, la jeg vekt på at dette var et opplegg som ikke innbød til overbudspolitik. Jeg var ikke den gang klar over i hvilken grad det var behov for å komme med nettopp en slik understreking. Den burde jo være helt overflødig! De borgerliges - og

ikke minst Høyres kritikk - har hatt som gjennomgangsmelodi:
En strammere linje - lavere offentlig og privat forbruk.

Hva er det så vi kan lese oss til i den borgerlige
fellesmerknad? Det motsatte. For fellesmerknadene er
blitt en inflasjonserklæring, ikke en regjeringserklæring.

Fellesmerknadene skisserer ikke engang en alternativ
finanspolitikk. Vi får i hovedsak bare en ønskeliste
over skatter som bør senkes og offentlige ytelser som
bør økes:

- gradvis nedsettelse av investeringsavgiften
og arbeidsgiveravgiften

- progresjonslettelse
- 4 pst. realvekst for forsvaret
- økte veiinvesteringer
- økt utbygging av sykehus- og sykehjemsplasser
- betalt omsorg i hjemmet

Dette kan vi være enige om hører hjemme på en ønskeliste,
men samlet lar disse sakene seg kort og godt ikke
gjennomføre!

Det går bare i drømmeland!

For partiet Høyre som eventuelt får ansvaret for å lede
regjeringsarbeidet på et slikt grunnlag, blir nok ikke

det verste problemet den uklarhet og tvetydighet som er tilstede, men de mange forventninger og krav som her er bygget inn. For dette dreier seg først og fremst om en vilje til å formulere seg bort fra ulike syn og mål. Dermed er det duket for en tung bør på Kåre Willochs skuldre dersom han først skal forhandle og senere skifte sol og vind med disse merknader som utgangspunkt. For avkledd de mange ord og vakre mål, er dette ikke noe konkret politisk alternativ til Regjeringens langtidssprogram.

Man unnlater å gi klare svar på de aller fleste områder. Og det gjelder ikke bare på velkjente, men viktige områder som abortsaken, oljepolitikken, person- og bedriftsbeskatningen eller konsesjonspolitikken.

I innstillingen ser vi en rekke eksempler på hvor vanskelig det er å komme til enighet om en felles politikk. La meg bruke ett, lett forståelig sitat: "Partene er innforstått med at stortingsflertallets syn blir avgjørende ved de enkelte vedtak om den fremtidige alkoholpolitikk." En regjering må ha en linje og en holdning. Den må selv ha en oppfatning for å kunne styre landet i vanskelige tider. Det er faktisk behov for en handlingskraftig regjering. I Stortinget var det ikke mulig å få svar på om en Høyre-regjering skal bygge på Høyres program, eller først og fremst på det borgerlige "ønskelistefelleskap". Svaret vi fikk var både og.

Jeg er redd vi kan stå ovenfor en situasjon der vi i tilfelle får en mindretalls-regjering av Høyre, som langt på vei er fanget inn i forpliktelser Den kan lett lide den skjebne at den blir et slags forretningsministerium. For den vil bli stilt overfor et stortingsflertall som i mange og viktige saker i virkeligheten vil befinne seg i skjæringspunktene mellom Arbeiderpartiet og mellompartienes politikk.

Arbeiderpartiregjeringen kan som jeg sa legge fram et sterkt politisk regnskap. 1970-årene ble et av de største reform-tiår i Norges historie. Vi hadde den raskeste vekst som er registrert i noe ti-år - den svarte til en fordobling av våre samlede ressurser i

10.

løpet av en 15-års periode. Ikke bare opprettholdt vi sysselsettingen - vi økte den. I 1970-årene ble velferdsstaten befestet og utbygget av regjeringene Bratteli og Nordli. Reformene spente over et vidt felt. Miljøpolitikken og likestillingspolitikken fikk et klart gjennombrudd. Begrepet livsstandard ble symbolet på et rikere menneskelig miljø, og for ansvaret også for kommende generasjoner. For de fleste er samtidig inntektene vokst betydelig, og pensjonistytelsene er hevet mer enn gjennomsnittet. Sett under ett, er velferden utvidet og mer likelig fordelt, sosialt og geografisk.

Men vi står ved en korsvei. Den fulle sysselsettingen er ikke lenger noen selvfølge.

Siden 1973 er veksten i Vest-Europa halvert, og både prisstigning og arbeidsledighet tredoblet. Innen årets utgang vil antallet arbeidsledige i industrilandene overstige 30 millioner - mer enn syv ganger hele Norges befolkning!

De fleste regjeringer synes i praksis å ha oppgitt målet om full sysselsetting.

Men hva betyr en slik utvikling? Hva er det som utløses av menneskelige reaksjoner og savn? Av menneskelig fornødelse? Av sosial uro og fare for oppløsning? Vi har ikke råd til å sløse med menneskelige resurser. Heller ikke har vi råd til å la yngre mennesker møte en hverdag

der det ikke er plass for dem, der de ikke kan vokse, menneskelig og sosialt - og gjøre en innsats i samfunnet.

Norsk økonomi påvirkes av utviklingen ute i verden. En utvikling som betyr en trusel også mot vår velferd.

Viktige næringer vil få vansker. Vi må føre en politikk for å sikre konkurranseevnen og for å styrke vekstevnen i norsk økonomi. Og likevel må vi regne med en vekst som betyr bortimot en halvering av den produksjonsøkning vi har vært vant med. Det gjelder selv om vi regner med oljen.

Vi vil ikke godta en politikk som skaper massearbeidsledighet. Det stiller vår generasjon overfor en utfordring som vi ikke tidligere har møtt. Vi må satse sterkt for å nå et viktig mål: "Arbeid for alle".

Det får vi ikke gratis. En slik politikk vil kreve moderasjon i våre krav på andre områder. Vi kan ikke både få en sterk økning i vårt forbruk og samtidig trygge arbeidsplassene i årene framover.

Det skaper et problem at vi har bak oss 30-års sammenhengende periode med sterk vekst i produksjon og forbruk. Mange planer og forventninger bygger på at veksten vil fortsette med uforminsket styrke. Men på grunn av den

internasjonale økonomiske utviklingen kan den ikke det. Nå må forbruksveksten bli svakere enn vi er vant med -det gjelder både det private og det offentlige forbruket. Da ser vi at problemene blir til virkelighet, i kommuner og fylker, i vår helsetjeneste, i eldreomsorgen og for bannehageutbyggingen. Det merker vi, selvom vi har hatt en sterk vekst i disse offentlige tilbudene gjennom hele det siste året. Vi ser behovene. Vi ønsker å hindre en senket sosial standard, slik de nå må finne seg i i mange andre land. Vi skal kjempe for å unngå offentlig fattigdom.

Da kan vi ikke hver for oss søke fordeler ved gjensidige forsøk på å utmanøvrere hverandre. Holder vi oss ikke

innen de realøkonomiske rammene, kan den enes lonnsøkning bety den annens tap av arbeidsplass. Da svekkes økonomien og vi utmanøvrerer oss selv. Skal vi sikre sysselsettingen, kreves det moderasjon fra alle grupper, men særlig fra de sterke.

Skal 1980-årene bli et mulighetenes ti-år, må de derfor også bli et solidaritetens ti-år. For 1980-årene vil stille større krav både til samhold og til evnen til å treffe beslutninger i fellesskap. Alle trenger et samfunn preget av solidaritet og felles ansvar. Alle kommer i perioder med svakhet, som sykdom eller alderdom. Det gjør også de sterkeste. Ved endring av produksjonsteknikk eller etterspørsel, kan også en gruppe som har

vært sterk plutselig bli utsatt og svekket. Derfor er det i vår egen interesse å ta hensyn til og ansvar for hverandre i våre avgjørelser.

Å løse de inntektspolitiske spørsmålene på en slik måte at det blir virkeliggjort, blir en hovedoppgave i 1980-årene. De siste ukenes begivenheter viser oss påny at vi må arbeide oss frem til et bedre samspill. Her vil arbeiderbevegelsen føle et særlig ansvar.

Skal vi opprettholde konkurranseevnen må pris- og kostnadsstigningen ikke bli for sterk. Den prisstigningen vi har nå, gir grunn til bekymring. Pris- og kostnadsutviklingen er nå et hovedproblem i vår økonomi.

Jeg vil gjerne gjøre dette helt klart: Det fins ingen enkle måter å bekjempe inflasjonen på. De virkemidler som virkelig biter, har også negative virkninger.

Jeg har heller ikke sett noen av de borgerlige partiene komme med noen resept som ville gi snarlige, gjennomførbare og konkrete resultater.

Regjeringen må her - som på andre områder - se sin politikk som en helhet. De virkemidler som tilsammen gradvis kan dempe inflasjonen, er ikke uten videre populære. Derfor ga regjeringen signaler om tilstramming i revidert nasjonalbudsjett. Derfor er langtidsprogrammet preget av nøkternhet.

18.

En slik politikk vil bli fulgt opp i Nasjonalbudsjettet for 1982.

Dette innebærer bl.a. at:

- Det finanspolitiske opplegget for 1982 vil bli særlig stramt.
- Ved et eventuelt indeksoppgjør i høst må det legges vekt på næringslivets konkurransevne.
- Regjeringen vil vurdere ulike sider av det inntektspolitiske samspill. Dette vil skje i samråd med partene i arbeidslivet og med næringsorganisasjonene. Et siktemål vil være å få et godt arbeidsgrunnlag foran inntektsoppgjørene 1982.

Inflasjonen må bekjempes med mange tiltak, men hovedbidragene må komme fra en disiplinert finanspolitikk kombinert med inntektspolitisk samarbeid. Det siste krever samarbeid mellom arbeidslivets organisasjoner og regjeringen. Jeg tror at Arbeiderpartiet er bedre skikket enn Høyre til å makte de oppgavene vi her står overfor.

70-åra vil bli stående som gjennombruddet for kvinnene i arbeids- og samfunnslivet. Det ble skapt 170.000 nye arbeidsplasser for kvinner. Kvinnene kom inn i nye yrker, de fikk økt ansvar i organisasjonene og det politiske liv. Vi fikk en sterk utbygging av barnehager. Vi fikk lov om likestilling - mot seig borgerlig motstand.

Kvinnene fikk selv det ansvaret å treffe avgjørelser i den nye abortloven.

Men enda står mye igjen. Mange praktiske forhold stenger for kvinnes deltakelse. Holdninger og fordommer preger enda mange - selv om det blir sjeldnere at det kommer åpent til uttrykk. For noen år tilbake ble det gjerne trukket overbærende på smilebåndet når det var tale om likestilling. Den tiden er forbi - de fleste steder. Men det betyr ikke at motviljen er forsvunnet. Det tar lang tid å endre holdninger og nedarvede mønstre. Derfor må det føres en målbevisst og langvarig kamp for like rettigheter i den praktiske hverdagen.

Denne kampen må føres på mange plan - i lovgivning og statlig politikk, i fylker og kommuner, i grend og nærmiljø, i den enkelte husholdning. Regjeringen har stilt likestillingsarbeidet høyt på den politiske dagsorden. I Langtidsprogrammet har vi prioritert utbygging av barnehager fordi dette er et godt tiltak for barna og gjør det mulig for begge foreldre å delta i lønnet arbeid utenfor hjemmet. Det har vært en slags historisk lov at kvinner og barns interesser blir skjøvet til side i trangere økonomiske tider. Vi har brutt denne "loven" og styrket innsatsen i en tid da det er få nye penger å fordele.

Vi satser på kvoteordninger som et virkemiddel for å skaffe kvinner plass i utdanningsveger der de har vært svakt representert. Vi har innarbeidet kvinnelig sysselsetting som et mål i distriktpolitikken.

Vi fører kampen for likestilling fordi det er en kamp for et bedre samfunn for alle.

Et hovedelement i Arbeiderpartiets idegrunnlag er solidaritet og felles ansvar. Det slår gjennom i så vel vårt prinsippprogram som vårt arbeidsprogram.

Arbeiderpartiets regjeringer har ført denne linjen ut i praktisk politikk. Arbeiderpartiet har skapt bedre muligheter for likhet mellom menneskene, likhet i

vilkår og i utfordringer for alle grupper i vårt samfunn.

Det gjelder også i vårt syn på de distriktspolitiske oppgaver. Så langt vi har ressurser og muligheter er det vår klare holdning at leveforholdene blir mest mulig like mellom landsdelene.

Sysselsetting og livsgrunnlag må underbygges og videreutvikles slik at bosettingen i våre distrikter kan sikres. Det vil alltid være slik at når vanskelighetene slår inn over et land vil det lett ramme hardest de områder hvor problemene fra før er store.

Dette er et forhold vi hele tiden skal være oppmerksom på. Det krever en ekstra innsats overfor de landsdeler som har naturgitte vanskeligheter, begrensede ressurser og markedsvanskeligheter.

Oppland fylke har betydelige områder med svakt utviklet nærings- og arbeidsplassgrunnlag, områder som er omfattet av distriktspolitiske støtteordninger. -Mangelen på arbeidsplasser har ført til pendling til hovedstadsområder, noe som er byrdefullt for mange. Det gjelder enten det dreier seg om ukependling eller dag-pendling fra de sørlige deler av fylket.

I de siste årene er forholdene blitt vanskeligere. Det må være riktig å si at innlandsfylkene har kommet i en slags oljeskygge. De har hittil merket lite til den direkte stimulanse oljevirkningen kan gi, men har dessverre merket altfor godt noen andre problemer som følger av den alminnelige økonomiske utvikling internasjonalt. Innen industrien har utslagene i første rekke kommet i treforedlingsindustrien. To store bedrifter i fylket, er blitt nedlagt, bedrifter som sysselsatte til sammen 4-500 arbeidstakere.

Industrien i fylket er for en stor del arbeidsintensiv. Stigende arbeidskostnader virker derfor sterkt inn på konkurranseevnen. Dette gjelder både tekoindustrien, møbelindustrien og den steinbearbeidende industrien.

26.

Utviklingen av Mjøsa-aksjonen og redusert aktivitet i bygge- og anleggsbransjen har også gitt negative utslag.

Oppland har nå dessverre den høyeste arbeidsløsheten i landet etter de fire nordligste fylkene. På bakgrunn av dette og de svake perspektivene for utviklingen av næringslivet i fylket tok Oppland fylkeskommune i november 1980 opp forslag om en særskilt aksjonsplan - en aksjonsplan for omstilling og nye arbeidsplasser. Samtidig ble det etablert et omstillingsutvalg og to lokale underutvalg i fylket.

Regjeringen behandlet forslaget til aksjonsplan meget raskt. For Gjøvik og Lillehammer ble følgende tiltak satt i verk allerede i desember 1980;

- De to byene kom midlertidig inn under Utbyggingsfondets geografiske virkeområde.
- Det kan nå gis inntil 15% investeringstilskott til nye industrietableringer i disse kommunene.
- Det er åpnet adgang til å nytte midler avsatt etter distriktskatteloven i de to kommunene - etter desembervedtaket skulle dette særlig gjelde nye industritiltak.

Fylkeskommunen og omstillingsutvalget fulgte opp omstillingsplanen lokalt. Blant annet ble det tatt kontakt med alle industribedriftene i Gjøvik og Lillehammer med sikte på å stimulere til igangsetting av nye tiltak.

28.

I mai 1981 ble aksjonsplanen utvidet. For det første ble ordningen med investeringstilskott utvidet slik at det kan innvilges tilskott også innenfor eksisterende industribedrifter i de to byene. For det andre kan det nå gis samtykke til bruk av midler avsatt etter distriktskatteloven innenfor samtlige næringer som i dag hører inn under loven. Altså ikke bare til industri.

Vi har inntrykk av at denne utvidelsen av aksjonsplanen er blitt svært godt mottatt av næringslivet og av lokale politiske myndigheter i Oppland.

Arbeiderpartiets fylkespartier i Hedemark og Oppland kom til et møte hos meg i begynnelsen av måneden.

Konklusjonen var at Regjeringen vil ta initiativ til etablering av en arbeidsgruppe som skal belyse landsfylkenes stilling. Arbeidsgruppen skal se på næringslivets struktur. Den skal gjennomgå det sett av virkemidler vi rår over og hvordan de brukes. Og den skal vurdere forutsetningene for videreutvikling av næringslivet i fylkene. I tilknytning til det siste skal den også se på mulighetene for å trekke innlandsfylkenes industri sterkere med i oljevirkosomheten.

Jeg regner med at denne arbeidsgruppen vil bli oppnevnt før ferien.

30.

Kampen for sosiale og faglige rettigheter og nye mål har alltid vært bygget på et bredt menneskelig engasjement, ikke bare på krav om økte lønninger. Gjennom 70-åra formulerte arbeiderbevegelsen begrepene livsstandard og et kvalitativt bedre samfunn. Ønsket om ikke-materielle forbedringer ble stadig tydeligere. Vi hadde nådd et høyere velstandsnivå. Interessen vendte seg sterkere mot barn, familie, likestilling kvinne og mann, natur- og miljøspørsmål.

Mange følte at det var mer tid for hverandre som ville bety en økt livsstandard. Vi fikk en eksplosjon i kravene knyttet til arbeidstid.

- Utvidet ferie
- Nedsatt pensjonsalder
- 6 timers arbeidsdag

Dette skjer samtidig med tilbakeslag i den internasjonale økonomi - som gir en kraftig reduksjon av veksten. Hva gjør vi så? Det er unødvendig å si det, men likevel: Dette kan vi ikke bære fram - samtidig! Men noe viktig er felles for disse sterke ønskene: En drivkraft for større valgfrihet for den enkelte - ut fra egen livssituasjon.

Vi vet at behovene er forskjellige. Derfor skal vi

være forsiktige med å foreslå firkantede løsninger som skjærer alle over én kam. I det langtidsprogrammet som er lagt fram for Stortinget, fremmer vi et prinsipielt viktig forslag: At det skal bli mulig å kombinere arbeid og trygd etter fylte 65 år. Dette åpner for valgfrihet og gradvis nedtrapping fra arbeid til pensjonistlivet. Tilsvarende må vi åpne for smidighet og større valgfrihet når det gjelder daglig eller ukentlig arbeidstid - for å møte de situasjoner som gjør at noen ønsker kortere arbeidstid i deler av det yrkesaktive livet.

Partiets landsmøte tok i prinsipp-programmet stilling til 6 timers arbeidsdag som langsiktig mål.

Våre motstandere har forsøkt å framstille dette som et uansvarlig vedtak -fordi vi alle vet at vi ikke har råd til å gjennomføre dette i de nærmeste åra. Men det er ikke uansvarlig å formulere våre langsiktige mål!

Uansvarlig ville det være om vi sprengte de økonomiske rammene på kort sikt. Det har vi ikke gjort, og det har vi ikke til hensikt å gjøre! Da kravet om 8-timers-dagen ble reist, ble det av mange sett på som en drøm og en utopi. Jeg er overbevist om at mange som er tilstede i kveld, vil få oppleve 6-timersdagen i sitt yrkesaktive liv.

Den internasjonale utviklingen bestemmer i stor grad om vi i arbeiderbevegelsen skal nå våre mål. Fred er selve

34.

grunnlaget. Skal vi sikre freden må vi stoppe våpenkapp- løpet, redusere spenningen og skape en mer rettferdig økonomisk verdensordning.

Vi står overfor problemer som berører hele menneskeheten og som viser at løsninger må finnes gjennom internasjonal samarbeid.

Store deler av verdens folk lever i fattigdom og sult. Stagnasjon, inflasjon og arbeidsløshet er en fare for utviklingen i alle land. Miljø og ressurser i verden trues av økte belastninger som kan ramme sårbare befolkningsgrupper og hindre sosial og økonomisk utvikling i store områder. Over det hele ligger opprustningen i Øst

og i Vest som et symbol på menneskers manglende evne til å løse sine problemer.

Disse perspektiver kan få oss til å fortvile. Men vi må si et klart nei til handlingslammelse. Problemene er skapt av mennesker. Da er det også i menneskers makt å løse dem. Det er en utfordring til arbeiderbevegelsen. Vi bygger på solidariteten.

Det er sosialdemokratiske ledere som i de senere år har vist initiativ og vilje til å bryte fastlåste problemer.

Bruno Kreisky har forsøkt å bringe partene i Midt-Østen nærmere hverandre.

Willy Brandt har ledet arbeidet med rapporten "Nord/Sør. Et program for å overleve".

Når det gjelder avspenning, nedrustning og våpenkontroll er et nytt initiativ tatt gjennom Olof Palme som sitter i spissen for en internasjonal kommisjon - som skal forsøke å bidra med nye ideer og forslag.

Den mest påtrengende oppgave i dagens verden er å få stanset rustningskappløpet. Kjernevåpnene er vår tids største utfordring. Det er en altoverskyggende oppgave å forhindre at de noen gang blir brukt.

37.

Mange mennesker føler frykt, angst og usikkerhet for at storkrigens galskap skal bryte løs. Det ligger et stort ansvar på lederne av de mektigste nasjoner - at de kan vise klokskap og sindighet i en nervøs og ustabil situasjon. Men også de små nasjoner har muligheter til å påvirke. Vi vil ikke hvile i våre anstrengelser for å bidra til avspenning og nedrustning.

Vi har alle en forpliktelse til å bidra med konkrete og gjennomtenkte forslag og ideer. Det er i denne sammenheng vi må se forslaget i Arbeiderpartiets arbeidsprogram om atomfrie soner.

38.

La meg samtidig også slå fast: Arbeiderpartiet er seg sitt ansvar bevisst i sikkerhetspolitikken.

De store økonomiske problemer i vår tid kan bare løses ved å se verden som en helhet. Sør er avhengig av Nord. Og omvendt! Industriland er også avhengig av utviklingsland.

Ved omfattende reformer i det internasjonale økonomiske systemet, ved at industrilandene øker handelen til de fattige land, ved at vi i industrilandene overfører industriproduksjon og teknologi, kan vi legge grunnlaget for ny vekst både i Sør og Nord. Det kan ikke bli en vekst av den gamle typen som gjør store innhogg i ikke fornybare ressurser og gir store miljøskader. Vekstens

kvalitet må være det avgjørende både for Sør og Nord. Og dessuten: Vi må ikke lenger la improvisasjonens politikk bestemme hvordan den økonomiske veksten skal brukes. Veksten skal gi grunnlag for å skape flere arbeidsplasser. Dette er den dominerende oppgaven i en situasjon der alle land plages av økende arbeidsledighet.

Arbeiderbevegelsen må gå foran her som på andre områder. Vi møtte fattigdomsproblemet og de økonomiske og sosiale klasseskiller i vårt eget land. Vi økte produksjonen og inntektene. Vi beskyttet de svake og kjempet for rettferdighet. Vi kan også skape et mer rettferdig og menneskelig verdenssamfunn ved å øke produksjonen og inntektene og fordele dem bedre.

40.

Dette er samtidig aktiv fredspolitik. Vi kan ikke regne med å få leve på en øy av fred og rikdom i en verden der fattigdom gir grobunn for uro og krig.

Det er tre måneder igjen til valget. Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet mener de har et regjeringsalternativ. Men det er en lang rekke områder der det spriker mellom de borgerlige partiene. Abortsaken er det virkelig store tankekors. Her tror jeg mange venter at det blir slutt på alle krumspringene og taktiske manøvre. Det er det eneste anstendige å si klart ifra: Høyres og Kristelig Folkepartis standpunkter kan ikke forenes. Det virker mer og mer pinlig at man søker å få ja eller nei til å bli både og. Det er en rekke saksfelter

der mellompartiene ofte står nærmere Arbeiderpartiet enn Høyre - ja, der de i Stortinget har stemt sammen med oss og skapt flertall - med Høyre alene i opposisjon. Det må være vanskelig å ha ansvaret i mellompartiene i dag. Jeg tror stadig flere av velgerne kan bety en stemme til en handlingslammet regjering. Jeg tror mange vil trekke konsekvenser av dette den 14. september.

Valget den 14. september står mellom en arbeiderparti-regjering og en høyreregjering. Det har mindre betydning om denne Høyreregjering står fram som en "samarbeidsregjering" eller en ren Høyreregjering. Vi hadde en slik "samarbeidsregjering" for ti år siden. Den falt sammen av seg selv - av indre kiv og splittelser.

Både i Norge og Sverige har vi fått demonstrert meget klart at borgerlige partier ikke er i stand til å regjere sammen. Vi kjenner mønsteret: store meningsforskjeller i sentrale saker, gradvis handlingslammelse og til slutt sammenbrudd. Staurene spriker. Til slutt raser børa i bakken.

Det er tre måneder til Stortingsvalget. Da skal vi alle være med å velge hvilke krefter som bør styre vårt land i de neste 4 årene. Arbeiderpartiet legger fram et sterkt politisk regnskap. Og aller viktigst: Vi legger fram ett program som viser velgerne hvilket grunnlag Arbeiderpartiets regjering vil arbeide på. Et samlet parti er forpliktet på det programmet.

Aftenposten karakteriserte det som skjedde under den borgerlige regjeringen i Sverige som en tragedie for landet. Jeg er enig i denne karakteristikken. Jeg tror ikke det norske folk har behov for å gjøre et tilsvarende eksperiment.

Hva en borgerlig regjering vil stå for, vet ikke velgerne før etter valget. Det vi har behov for er en klar politikk som blir presentert før valget - og som forplikter både parti og regjering. Det finnes bare ett slikt klart alternativ: Arbeiderpartiet.